

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДОЛОГІЇ
ДОСЛІДЖЕННЯ, РЕЗУЛЬТАТОМ
ЯКОГО СТАЛО ОБҐРУНТУВАННЯ
ФІЗКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ ОСОБИСТОСТІ

Приходько Володимир

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту

DOI: 10.32540/2071-1476-2022-1-111

Annotation

Introduction. It has been 30 years since the author of the article introduced the concept of "non-professional physical education", which significantly changed both the content of research and the practice of physical education in higher education in some countries, formed in the post-Soviet space. **Purpose:** to reveal the features of the research methodology, the result of which was the substantiation of the concept of physical education of a person. **Research methods:** analysis of literature sources and regulations, logical-historical analysis, method of discussions, analysis and synthesis, induction and deduction, systematic elaboration of basic concepts (analysis, reconstruction, synthesis), logical methods. **Results.** It is shown that the new knowledge required for the development of new concepts and provisions of the theory of physical education could be obtained only with the involvement of the provisions of modern methodology. The difference between theoretical works is that the very structure of research allows you to reasonably transfer the knowledge gained under certain conditions and on the same objects to objects that are in other conditions, including the level of practice. **Conclusions.** The presented information reveals the methodology of theoretical research as a result of which the concept of physical education of the person was formed.

Key words: non-professional physical education, methodology, theory of physical education.

Анотація

Вступ. Пройшло 30 років відтоді, як автором статті до наукового обігу було уведено поняття «непрофесійна фізкультурна освіта», яке суттєво змінило як зміст наукових досліджень, так і практики фізичного виховання у вищій школі в ряді країн, що утворились на пострадянському просторі. **Мета:** розкрити особливості методології дослідження, результатом якого стало обґрунтування концепції фізкультурної освіти особи. **Методи дослідження:** аналіз літературних джерел і нормативних актів, логіко-історичний аналіз, метод дискусій, аналіз і синтез, індукція та дедукція, системне опрацювання основних понять (аналіз, реконструкція, синтез), логічні методи. **Результати.** Показано, що нове знання, потрібне для розробки нових понять і положень теорії фізичного виховання, можна було отримати лише із залученням положень сучасної методології. Відмінність теоретичних робіт полягає в тому, що сама структура досліджень дозволяє обґрунтовано переносити знання, отримані за одних умов та на одних об'єктах – на об'єкти, які є в інших умовах, у т.ч. – на рівень практики. **Висновки.** Подані відомості розкривають методологію теоретичного дослідження у результаті якого були сформована концепція фізкультурної освіти особистості.

Ключові слова: непрофесійна фізкультурна освіта, методологія, теорія фізичного виховання.

Аннотация

Введение. Прошло 30 лет с тех пор, как автором статьи в научное обращение было введено понятие «не-

профессиональное физкультурное образование», которое существенно изменило как содержание научных исследований, так и практику физического воспитания в высшей школе в ряде стран, образовавшихся на постсоветском пространстве. **Цель:** раскрыть особенности методологии исследования, результатом которого явилось обоснование концепции физкультурного образования личности. **Методы исследования:** анализ литературных источников и нормативных актов, логико-исторический анализ, метод дискуссий, анализ и синтез, индукция и дедукция, системная обработка основных понятий (анализ, реконструкция, синтез), логические методы. **Результаты.** Показано, что новое знание, необходимое для разработки новых понятий и положений теории физического воспитания, можно получить только с привлечением положений современной методологии. Отличие теоретических работ состоит в том, что сама структура исследований позволяет обоснованно переносить знания, полученные в одних условиях и на одних объектах на объекты, которые есть в других условиях, в т. ч. на уровень практики. **Выводы.** Данные сведения раскрывают методологию теоретического исследования в результате которого была сформирована концепция физкультурного образования личности.

Ключевые слова: непрофессиональное физкультурное образование, методология, теория физического воспитания.

Вступ. У результаті досліджень, проведених наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття, фізична культура була розглянута з точки зору потребово-діяльнісного підходу, де ключовими поняттями є «потреба», «діяльність» тощо. «У структурі фізичної культури виділено: 1) фізичне виховання, 2) фізичну рекреацію, 3) спорт, 4) фізичну реабілітацію. У зв'язку з цим було прийнято близьке за значенням з фізичним вихованням нове поняття: непрофесійна фізкультурна освіта (запроваджено 1991 р. В. В. Приходьком)» [12].

Відповідно, за останні десятиліття набув поширення такий напрям у фізичному вихованні дітей та молоді як фізкультурна освіта особистості (вживається, також непрофесійна фізкультурна освіта та неспеціальна фізкультурна освіта) [10; 11; 19; 22].

«У понятійному апараті сучасного фізичного виховання усе частіше зустрічається термін фізкультурна освіта. На наш погляд, він виправдовує себе... Поняття фізкультурна освіта за своїм змістом значно ширше навчальної дисципліни «Фізичне виховання», воно поєднує в собі процеси навчання та виховання і є одним із важливих розділів педагогічної науки» [9].

Узагальнюючи виконані роботи, О.А. Томенко доходить виснов-

ку про необхідність чіткого законодавчого регулювання розвитку фізкультурної освіти в Україні, адже вже запропоновано декілька моделей неспеціальної (непрофесійної) фізкультурної освіти студентів [23].

Значна увага приділена непрофесійній фізкультурній освіті студентів в Республіці Білорусь, про свідчить Звіт про науково-дослідну роботу «Вдосконалення педагогічних технологій фізичного виховання на основі комплексного аналізу соціально-особистих компетенцій, рівня здоров'я фізичної підготовленості» Білоруського державного університету. [13].

О.А. Томенко та Т.Ю. Круцевич пишуть, що, з огляду на їхню специфіку, непрофесійну фізкультурну освіту (НпФО) треба пов'язувати з фізичним вихованням студентів, тоді як неспеціальну фізкультурну освіту (НсФО) з фізичним вихованням учнів загальноосвітніх навчальних закладів [7].

Беручи до уваги, що виповнилось 30 років від часу, коли були проведені дослідження за темою фізкультурної освіти особистості, буде доречно розкрити методологію дослідження, яка дозволила виконати низку важливих розробок.

Проблема дослідження полягала у слабкій розробці, а саме

значних пробілах у методологічних і теоретичних основах, у відсутності якісних концепцій, обмеженості методів, форм і засобів фізкультурної освіти, що на той час використовувались у процесі фізичного виховання учнівської молоді.

Мета дослідження: розкрити особливості методології дослідження, результатом якого стало обґрунтування концепції фізкультурної освіти особи.

Матеріал і методи. У роботі використані методи теоретичного дослідження (аналіз літературних джерел і нормативних актів, логико-історичний аналіз, метод дискусій, аналіз і синтез, індукція та дедукція, системне опрацювання основних понять (аналіз, реконструкція, синтез) та логічні методи). Методи експериментально-практичного (емпіричного) рівня. У тому числі, опитування осіб, які займаються фізичною культурою, опитування експертів як з числа тих, хто систематично займаються фізкультурою, так і фахівців фізичної культури, а також спостереження.

Результати дослідження та дискусія. У статті «Фундаментальні дослідження в галузі фізичної культури та спорту» зазначено, наука як функція суспільної свідомості виконує фундаментальну, базову пізнавальну роль, якщо вона спрямована на пошук

принципово нових ідей, концепцій і відкриттів [8, с. 7]. Теорії ж будуються з понять, звідси теорії – суть поняття або іншими словами організовані групи суджень. За допомогою понять прагнуть передати однакове значення явищ усім, хто ними користується [8, с. 29-32].

Дослідженню належало започаткувати теоретичні та експериментальні роботи з «Фізичного виховання» у вузах і школах у бік суттєвого посилення його освітнього компоненту. «Немає і не може бути такої соціальної теорії, яка була б гностично чистою та позбавленою зв'язку з тими чи іншими інтересами соціальних груп... і не впливала з існуючої соціальної дійсності. У цьому сенсі соціальні ідеї не винаходяться, а відкриваються в самому житті людей... Тільки така теорія, яка сама, будучи продуктом певної соціальної епохи, поєднує проекти своїх положень з представленими дійсністю практичними можливостями, може мати значення для розвитку соціального життя, а значить – і для зростання універсальних здібностей людини» [5, с. 10].

Існують різні шляхи перевірки сформованих теорій. По-перше, це логічне порівняння отриманих наслідків друг з одним, за допомогою такого прийому перевіряється внутрішня несуперечність створеної системи. По-друге, це дослідження логічної форми теорії з метою з'ясувати, чи має вона характер наукової чи емпіричної. По-третє, це порівняння цієї теорії з іншими теоріями, переважно, з метою визначити, чи зможе внести нова теорія внесок у науковий прогрес. По-четверте, це перевірка теорії за допомогою емпіричного застосування наслідків, що виводяться з неї [14, с. 53].

У фізичному вихованні застосовується, зазвичай, саме останній з цих способів. Це можна пояснити тим, що проведені дослідження зазвичай не виходять

за межі вже сформованих теоретичних підходів. Однак пошукова теоретична робота, яку ми виконували, передбачала застосування також перших трьох способів. Тож використовувались всі вказані способи перевірки теорії непрофесійної освіти, прагнучи оцінити її якість і можливу перспективу застосування у практиці фізичного виховання учнівської молоді.

Вже наприкінці 1980-х рр. дослідники проблем фізичного виховання ставили питання про своєрідну перебудову галузевої науки. Але Ю.М. Теппер та М.І. Пономарьов зазначали, така перебудова можлива лише за істотної зміни змісту досліджень, а також способів оцінювання нових наукових знань. «Назріває необхідність переходу вчених від природничо-наукового, описово-розсудливого підходу до «інженерної науки». Вона повинна враховувати як непостійність станів об'єктів дослідження, так і необхідність адекватної зміни методів досліджень і перетворень, що використовуються» [20, с. 11].

Але такі високі вимоги можуть бути реалізовані лише за наявності спроб зближення науки про фізичне виховання з методологією. У тому числі з так званою системно-мислєдіяльнісною методологією (СМД методологією), яка була створена на той час під орудою Г.П. Щедровицького [15, с. 115].

Розбудова науки на основі посилення зв'язку пізнання та розуміння особливо помітна була в часи, що збіглися з періодом закінчення існування СРСР, чому була присвячена стаття методолога зі світовим ім'ям Е. Агацці. У ній автор наголошував на необхідності повніше враховувати герменевтичний (розуміючий) компонент науки. Справа в тому що він не тільки забезпечує попереднє орієнтування в процесі створення теорій, але постійно існує в їхній еволюції та взаємодії з ними за принципом зворотного

зв'язку. Він зазначав, що традиційна наука не може бути найкращим засобом для дослідження тих аспектів людського буття, які відносяться до модальності «як має бути». «Адже протягом майже всієї своєї історії ціннісна нейтральність науки вважалася її відмінною рисою, її чеснотою, що рятує від упередженості та необ'єктивності. У наш час це твердження вже не вимовляють настільки категорично, маючи на увазі, звичайно, те, що зміст науки, знання, яке вона видобуває, може залежати від прийнятих людьми цінностей» [1, с. 30].

При цьому Е. Агацці звертав увагу, на те що проблема обґрунтованості цінностей не стоїть навіть перед науками про людину, адже це суперечило б специфіці та структурі існуючих наук. «Наука говорить про те, що дійсно вже має місце, про речі, якими вони можуть бути або якими не можуть бути. Та вона нічого не говорить про те, чим або якими вони мають бути, адже відповідь на подібні питання зажадала б виходу за рамки емпіричного досвіду, єдиного джерела знань, що допускається наукою» [1, с. 31].

Е. Агацці вказує на обмеженість опори в пошукових дослідженнях на традиційну науку: вона не може допомогти саме в тому, що є найважливішим. Вирішити, яку з можливостей слід здійснити. Свобода, відповідальність, цінності, інтенціональність не можуть бути об'єктами спостереження, не можуть логічно виводитися з фактів, що спостерігаються. Вони можуть лише сприйматися як данність, як особистий досвід, або концептуалізуватися в рефлексії, яка намагається надати значення цій очевидності, що переживається особою, і розпізнати умови, за яких це можливо [1, с. 32].

З погляду традиційної науки такий спосіб мислення, який характерний для нашого дослідження, спотворюється

суб'єктивністю. «Однак... звернення до суб'єкта не обов'язково тягне за собою суб'єктивність, але може бути навіть умовою обґрунтування знань про «об'єкти». Оскільки саме це знання нічого не може додати до характеристики суб'єкта, який пізнає, і в кінцевому рахунку залежить від нього. Не будемо тут дискутувати, краще чи гірше ці методи, ніж методи традиційної науки: ясно, що вони не менш суворі (коли їх суворо застосовують), ніж звичайні наукові методи, і раціональні... У дослідженнях людини вони мають особливу цінність, бо тут горезвісна «нейтралізація суб'єкта», майже неминуха в природничих науках, безглузда... Ось чому, якщо ми зводимо вивчення людини до вузько-наукового рівня, ми тим самим заперечуємо її специфічно людську природу» [1, с. 33-34].

Ми вдалися до такого обговорення, щоб показати співвідношення власне наукового і методологічного в сучасних дослідженнях про людську діяльність, до яких належить і наша робота. Зазначимо, що така дослідницька позиція прийнята і в науковій школі психолога В.В. Давидова. Представник цієї школи В.П. Андронов прямо говорить про те, що не можна виробити поняття про сутність людини за допомогою порівняння та виділення формально загальних властивостей людей. «Проникнення в сутність, – зауважує він, – можливе лише за допомогою теоретичного, розумного мислення» [2, с. 17].

Перехід до іншого рівня досліджень, пов'язаних із включенням у поле дослідницьких інтересів людини, значущий не тільки для робіт у галузі теорії і методики фізичного виховання. Так, М.Н. Скаткін та І.І. Логвінов визнають, що дидактика все ще перебуває на рівні емпіричних знань. Тоді як вирішення її найважливіших проблем пов'язане з

переходом до теоретичного знання.

Відмінність теоретичного рівня робіт полягає в тому, що в цьому випадку сама структура досліджень дозволяє обґрунтовано переносити знання, отримані за одних умов та на одних об'єктах також на інші об'єкти, що знаходяться в інших умовах. «Ця здатність заснована на тому, що дослідження теоретичного рівня містять об'єкт, що не існує в емпіричних дослідженнях. Тобто, об'єкт, який не має безпосереднього чуттєвого аналога в емпіричних знаннях. Це так званий ідеальний об'єкт, що заміщає в дослідженнях теоретичного рівня емпірично задані об'єкти. Саме з виділенням такого об'єкта теорія переходить до абстракцій вищого порядку, що дозволяє відображати дійсність глибоко, вірніше, ближче підходячи до істини» [17, с. 71].

Ці автори вказують, що теоретичний рівень педагогіки включає особистість людини, зміст освіти, методи та форми навчання. Важливо, що рівень теоретичного дослідження у педагогіці передбачає використання також уявного конструктивного експерименту [3; 16].

Специфічну роль понятійного апарату підкреслював В.І. Жолдак: «Наукові відкриття є результатом конвергенції ідей різних, часом не суміжних галузей науки, що традиційно співпрацюють. Такий процес висуває умову і вимогу конвергенції понятійного апарату, чіткого семантичного визначення використовуваних термінів. Застосування нового понятійного апарату нової науки, що бере участь у комплексному вивченні складного об'єкта, дозволяє відкрити нові зв'язки та взаємозв'язки у цьому об'єкті» [4, с. 61].

Важливим є і наступне зауваження автора. Він звертає увагу на те, що немає і не може бути однієї єдиної науки, яка, користуючись своєю мовою, понятійним

апаратом, вичерпною мірою досліджувала б і розкривала всі закономірності та сторони розвитку фізичної культури, спорту, їхніх складних зв'язків. Тільки комплексні дослідження, всебічне вивчення явища із застосуванням адекватних методів і понятійного апарату дозволяє найбільш ефективно вивчати фізичну культуру та спорт, їх вплив на людину [4, с. 63].

Як зазначає А.В. Славін, під уявним експериментом розуміється: «...Уявний процес, що будується на кшталт реального експерименту і приймає структуру останнього. Це специфічний вид теоретичного міркування, що реалізує одну з основних, властивих саме людині функцій – пошук нових знань, прагнення до відкриттів» [18, с. 198]. Він розкриває історію питання, показуючи, що уявний експеримент виник у науці з урахуванням механізму узагальнення реальних експериментів, будучи їх ідеальним відтворенням. Але уявний експеримент з часом перестав бути дзеркальним відображенням реального експерименту. Особливість першого полягає в тому, що він не завжди може бути здійснений насправді, але силою абстракції та ідеалізації можна цілком подумки звільнити досліджуване явище від побічних явищ, розглянути його «в чистому вигляді». І далі: «По суті, дослідник подумки оперує такими об'єктами, які реально не існують... Але чи означає це, що в уявному експерименті вчений має справу з фікціями? Сучасна логіка відповідає на це питання негативно» [18, сс. 200, 201].

Можливі два типи уявного експерименту: 1) експеримент, який є частиною підготовчої роботи для подальшого проведення реального експерименту; 2) такий експеримент, який практично навіть у принципі неможливо здійснити через оперування ідеалізованими об'єктами. У нашому дослідженні використано як перший, так і дру-

гий вид уявного експерименту. Перший, – готував наступні розробки за темою НпФО. Другий, був пов'язаний із формуванням базових понять концепції НпФО, з виробленням принципів, змісту, методів та форм НпФО, а також її базової педагогічної технології.

Важливим є й таке зауваження А.В. Славина. Він наполягає на тому, що висновки розумового експерименту мають перевірятися. Щоб виконати цю вимогу у нашому дослідженні була передбачена, по-перше, експертиза основних сформульованих положень, як у рефлексії організаторів та учасників розумових експериментів, так і на основі традиційних для педагогіки експертних оцінок [6]. По-друге, це педагогічний експе-

римент, який було підготовлено та проведено в Українському державному хіміко-технологічному університеті (м. Дніпропетровськ).

Висновки. Дотримано вимогу, що методологія в педагогіці є системою знань про вихідні положення, про підстави і структуру педагогічної теорії, принципи підходу і способи добування знань, що вірно відображають педагогічну дійсність, яка змінюється, в умовах суспільства, що неперервно розвивається.

Існує декілька способів відображення результатів педагогічних досліджень у системі наукових понять. Один з них, це введення у використовувану мову, зміст педагогічної науки нових понять, які не мають аналога і знаменують факт

наукового відкриття. У цьому випадку спочатку підбирається поки що робочий термін і лише пізніше, коли він пройде випробування, доведе свою еквівалентність педагогічному явищу, що позначається, відбувається його закріплення в науковому словнику.

Подані відомості розкривають методологію теоретичного дослідження у результаті якого були сформована концепція фізкультурної освіти особи.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє про відсутність будь-якого конфлікту інтересів

Перспектива подальших досліджень полягає у поширенні власне теоретичних досліджень до теорії фізичного виховання, що має розвиватись.

Література

1. Агацци Э. Человек как предмет философии. Вопросы философии. 1989. № 2. С. 24-34.
2. Андронов В.П. Психологические основы формирования профессионального мышления : пособие по спецкурсу. Саранск : Изд-во Мордов. ун-та, 1991. 84 с.
3. Бобылев Ю.П. Экспериментальное обоснование ППФП будущих специалистов конструкторского профиля : автореф. дис. ...канд. пед наук : 13.00.04. Ленинград, 1974. 22 с.
4. Жолдак В.И. Некоторые проблемы научного языка и комплексное изучение физической культуры. Теория и практика физической культуры. 1971. № 3. С. 61-64.
5. Каросас Ю. Историческая действительность и социальная теория. Коммунист. 1988. № 18. С. 8-14.
6. Климов Е. А. Введение в психологию труда. Москва : Изд-во Моск. ун-та, 1988. 199 с.
7. Томенко О., Круцевич Т. Неспеціальна фізкультурна освіта учнівської молоді: теорія і методологія. Спортивна наука України. 2012. № 1 (45). С. 18-23.
8. Кузнецов В.В. Фундаментальные исследования в области физической культуры и спорта. Теория и практика физической культуры. 1984. № 11. С. 7-9.
9. Кузнецова З.М., Симаков Ю.П. Исторические предпосылки формирования физкультурного образования. Педагогико-психологические и медико-биологические проблемы физической культуры и спорта. Электронный журнал Кам-

References

1. Agatstsi E. Chelovek kak predmet filosofii. Voprosy filosofii. 1989. № 2. S. 24-34.
2. Andronov V.P. Psikhologicheskiye osnovy formirovaniya professionalnogo myshleniya : posobiye po spetskursu. Saransk : Izd-vo Mordov. un-ta. 1991. 84 s.
3. Bobilev Yu. P. Eksperimentalnoye obosnovaniye PPFП budushchikh spetsialistov konstruktorskogo profilya : avtoref. dis. ...kand. ped nauk : 13.00.04. Leningrad. 1974. 22 s.
4. Zholdak V. I. Nekotoryye problemy nauchnogo yazyka i kompleksnoye izucheniye fizicheskoy kultury. Teoriya i praktika fizicheskoy kultury. 1971. № 3. S. 61-64.
5. Karosas Yu. Istoricheskaya deystvitelnoost i sotsialnaya teoriya. Kommunist. 1988. № 18. S. 8-14.
6. Klimov E.A. Vvedeniye v psikhologiyu truda. Moskva : Izd-vo Mosk. un-ta. 1988. 199 s.
7. Tomenko O., Krutsevych T. Nespetsialna fizkulturna osvita uchnivskoi molodi: teoriia i metodologhiia. Sportyvna nauka Ukrainy. 2012. № 1 (45). S. 18-23.
8. Kuznetsov V.V. Fundamentalnye issledovaniia v oblasti fizicheskoi kultury i sporta. Teoriia i praktika fizicheskoi kultury. 1984. № 11. S. 7-9.
9. Kuznetsova Z.M., Simakov Iu. P. Istoricheskie predposylki formirovaniia fizkulturnogo obrazovaniia. Pedagogiko-psikhologicheskie i mediko-biologicheskie problemy fizicheskoi kultury i sporta. Elektronnyi zhurnal Kamchatskogo gosudarstvennogo instituta fizicheskoi kultury. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/istoricheskie-predposylki>

- чатского государственного института физической культуры. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/istoricheskie-predposylki-formirovaniya-fizkulturnogo-obrazovaniya/viewer>
10. Матухно Е.В. Воспитательные возможности физкультурного образования. Ученые записки Комсомольского-на-Амуре государственного технического университета. 2013. № 11-2 (14). С. 36-39.
  11. Новиков С.В. Значение неспециального физкультурного образования школьника в повышении уровня его физической подготовленности. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/znachenie-nespetsialnogo-fizkulturnogo-obrazovaniya-shkolnika-v-povyshenii-urovnya-ego-fizicheskoy-podgotovlennosti>
  12. Основные компоненты физической культуры: теоретические подходы. URL : https://studbooks.net/644878/turizm/osnovnye_komponenty_fizicheskoy_kultury_teoreticheskie_podhody
  13. Отчет о научно-исследовательской работе «Совершенствование педагогических технологий физического воспитания студентов на основе комплексного анализа социально-личностных компетенций, уровня здоровья и динамики физической подготовленности (заключительный). Белорусский государственный университет. Минск, 2015.
  14. Поппер К. Логика и рост научного знания. Избранные работы ; пер. с англ. / составление, общ. ред. и вступ. статья В.Н. Садовского. Москва : Прогресс, 1983. 606 с.
  15. Приходько В.В. Педагогические основы физкультурного образования студентов (опыт игрового проектирования и экспертизы) : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Москва, 1991. 416 с.
  16. Скалкова Я. Методология и методы педагогического исследования ; пер. с чешск. Москва : Педагогика, 189. 224 с.
  17. Скаткин М.Н., Логвинов И.И. О проблематике исследований по дидактике. Новые исследования в педагогических науках. № 1 (XIV). Москва : Педагогика, 1970. С. 70-75.
  18. Славин А.В. Роль мысленного (воображаемого) эксперимента в возникновении нового знания. Очерки истории и теории развития науки / ред. В.С. Библер, В.С. Грязнов, Р.С. Микулинский. Москва : Наука, 1969. С. 196-220.
  19. Смирнов А.Б., Красильникова Ю.С. Современные проблемы формирования физической компетентности студентов педагогического вуза в системе неспециального физкультурного образования. Современные проблемы науки и образования. Сетевое издание. URL : <https://science-education.ru/ru/article/view?id=24730>
  20. formirovaniya-fizkulturnogo-obrazovaniya/viewer
  10. Matukhno E.V. Vospitatelnye vozmozhnosti fizkulturnogo obrazovaniia. Uchenye zapiski Komсомolskogo-na-Amure gosudarsmtvennogo tekhnicheskogo universiteta. 2013. № 11-2 (14). S. 36-39.
  11. Novikov S.V. Znachenie nespetsialnogo fizkulturnogo obrazovaniia shkolnika v povyshenii urovnia ego fizicheskoi podgotovlennosti. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/znachenie-nespetsialnogo-fizkulturnogo-obrazovaniya-shkolnika-v-povyshenii-urovnya-ego-fizicheskoy-podgotovlennosti>
  12. Osnovnye komponenty fizicheskoi kultury: teoreticheskie podkhody. URL : https://studbooks.net/644878/turizm/osnovnye_komponenty_fizicheskoy_kultury_teoreticheskie_podhody
  13. Otchet o nauchno-issledovatel'skoi rabote «Sovershenstvovanie pedagogicheskikh tekhnologii fizicheskogo vospitaniia studentov na osnove kompleksnogo analiza sotsialno-lichnostnykh kompetentsii, urovnia zdorovia i dinamiki fizicheskoi podgotovlennosti (zakliuchitelnyi). Belorusskii gosudarstvennyi universitet. Minsk, 2015.
  14. Popper K. Logika i rost nauchnogo znaniia. Izbrannye raboty ; per. s angl. / soštavlenie, obshch. red. i vštup. štatiia V. N. Sadovskogo. Moskva : Progress, 1983. 606 s.
  15. Prikhodko V.V. Pedagogicheskie osnovy fizkulturnogo obrazovaniia studentov (opyt igrovogo proektirovaniia i ekspertizy) : dis. ... d-ra ped. nauk : 13.00.04. Moskva, 1991. 416 s.
  16. Skalkova Ia. Metodologiia i metody pedagogicheskogo issledovaniia ; per. s. cheshsk. Moskva : Pedagogika, 189. 224 s.
  17. Skatkin M.N., Logvinov I. I. O problematike issledovaniia po didaktike. Novye issledovaniia v pedagogicheskikh naukakh. № 1 (XIV). Moskva : Pedagogika, 1970. S. 70-75.
  18. Slavin A.V. Rol myslennogo (voobrazhaemogo) eksperimenta v vzniknovenii novogo znaniia. Oчерki istorii i teorii razvitiia nauki / red. V. S. Bibler, V. S. Griaznov, R. S. Mikulinskii. Moskva : Nauka, 1969. S. 196-220.
  19. Smirnov A.B., Krasilnikova Iu. S. Sovremennye problemy formirovaniia fizkulturnoi kompetentnosti študentov pedagogicheskogo vuza v sisteme nespetsialnogo fizkulturnogo obrazovaniia. Sovremennye problemy nauki i obrazovaniia. Setevoe izdanie. URL : <https://science-education.ru/ru/article/view?id=24730>
  20. Tepper Iu. N., Ponomarev N. I. Napravleniia i formy pereštroiки nauki v fizkulturnom vuze. Teoriia i praktika fizicheskoi kultury. 1988. № 1. S. 9-11.
  21. Ternер Dzh. Struktura sotsiologicheskoi teorii ; per. s angl. / obshch. red. i vštupit. štatiia G. V. Osipova.

20. Теппер Ю.Н., Пономарев Н.И. Направления и формы перестройки науки в физкультурном вузе. Теория и практика физической культуры. 1988. № 1. С. 9-11.
21. Тернер Дж. Структура социологической теории ; пер. с англ. / общ. ред. и вступит. статья Г. В. Осипова. Москва : Прогресс, 1985. 472 с.
22. Томенко О.А. Обґрунтування здоров'язбережної складової неспеціальної (загальної) фізкультурної освіти студентської молоді. Молодий вчений. 2018. № 4.3 (56.3). С. 83-88.
23. Томенко А.А. Особенности развития неспециального физкультурного образования студенческой молодежи за рубежом. Физическое воспитание студентов. 2010. URL : <http://sportfiction.ru/articles/osobennosti-razvitiya-nespetsialnogo-fizkulturnogo-obrazovaniya-studencheskoy-molodezhi-za-rubezhom/>
- Moskva : Progress, 1985. 472 s.
22. Tomenko O.A. Obgruntuvannia zdoroviazberezhnoi skladovoi nespetsialnoi (zahalnoi) fizkulturnoi osvity studentskoi molodi. Molodyi vchenyi. 2018. № 4.3 (56.3). S. 83-88.
23. Tomenko A.A. Osobennosti razvytiya nespetsialnogo fyzkulturnoho obrazovaniya studencheskoi molodezhy za rubezhom. Fyzycheskoe vospytanye studentov. 2010. URL : <http://sportfiction.ru/articles/osobennosti-razvitiya-nespetsialnogo-fizkulturnogo-obrazovaniya-studencheskoy-molodezhi-za-rubezhom/>

Приходько Володимир

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
м. Дніпро, вул. Набережна Перемоги, 10, 49094, Україна
e-mail: komandaodi@ukr.net тел.: +38(097)2340057